

Journal of Green Management, Vol.4, No.3, Dec 2024, pp 1-18.

Institutional Capacity Building Model in the Field of Citizen Participation Policy in the Field of Environment: A New Approach to Green Management of Environmental Resources

Pooria Salarian¹, Tayyebe Abbasi^{2*}, Hasan Rangriz³

1- Department of public administration, Qazvin Branch, Islamic Azad University, Qazvin, Iran.

E-mail: Pooria.salarian@gmail.com

2- Policy Planning and Public Affairs Department, School of Management, University of Tehran, Tehran, Iran.

(Corresponding Author) E-mail: tabbasi@ut.ac.ir

3- Department of Business Management, Faculty of Management, Kharazmi University, Tehran, Iran.

E-mail: rangriz@khu.ac.ir

Article Info	Abstract
Article type: Research Article	The present study sought to investigate and analyze the components of the institutional capacity building model in the field of citizen participation policy-making in the field of the environment. For this purpose, the qualitative research approach and synthesis research method were used to achieve the purpose of the present study. The research area is all the articles (190 articles) that have been presented in recent years about institutional capacity building and policy-making of citizen participation in the field of the environment and related concepts in specialized and scientific databases. The sample of the research is 25 articles, which have been selected based on thematic monitoring, theoretical saturation of data, and purposefully. The research data were collected from the qualitative analysis of the studied documents. By analyzing the data, indicators and components of the institutional capacity building model in the field of citizen participation policy-making in the field of environment in four selected codes and 11 axes of socio-economic components (including green citizenship identity, citizen participatory-for-profit activism, localization of environment-based institutional capacities), executive-functional components (including the creation and strengthening of people-based environmental institutions, awareness and promotion Environmental literacy, facilitating urban environmental access), managerial-organizational components (including networking between effective institutions, monitoring environmental participation programs, drawing a green strategic management plan), and related legal-legal components (including determining environmental norms, revising laws and regulations of institutional participation) were organized.
Article history: Received: 8 March 2024 Received in revised form: 23 April 2024 Acceptance: 30 April 2024 Published online: 7 December 2024	
Key words: Institutional capacity building, Citizen Participation, Environment Green Management.	

Cite this article: Salarian, P., Abbasi, T., & Rangriz, H. (2024). Institutional Capacity Building Model in the Field of Citizen Participation Policy in the Field of Environment: A New Approach to Green Management of Environmental Resources. *Green Management*, 4(3), 1-18.

© The Author(s).

Online ISSN: 2821-0050

Publisher: Islamic Azad University, Aliabad Katoul Branch.

<https://sanad.iau.ir/journal/jgm>

الگوی ظرفیتسازی نهادی در زمینه خط و مشی گذاری مشارکت شهروندی در حوزه محیط‌زیست:

رویکرد نوین در مدیریت سبز منابع محیط‌زیست

پوریا سالاریان^۱، طبیه عباسی^{۲*}، حسن رنگریز^۳

- ۱- گروه مدیریت دولتی، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران. رایانامه: Pooria.salarian@gmail.com
۲- گروه خط مشی گذاری و اداره امور عمومی، دانشکده مدیریت، دانشگاه تهران، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) رایانامه: t.abbasi@ut.ac.ir
۳- گروه آموزشی مدیریت کسب و کار، دانشکده مدیریت، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. رایانامه: rangriz@khu.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	پژوهش حاضر به دنبال بررسی و واکاوی مؤلفه‌های الگوی ظرفیتسازی نهادی در زمینه خط و مشی گذاری مشارکت شهروندی در حوزه محیط‌زیست است. به این منظور از رویکرد پژوهش کیفی و روش سنتز پژوهی برای دستیابی به هدف پژوهش حاضر استفاده شد. قلمرو پژوهش کلیه مقالاتی هستند (۱۹۰ مقاله) که در فاصله سالیان اخیر در مورد ظرفیتسازی نهادی و خط و مشی گذاری مشارکت شهروندان در زمینه محیط‌زیست و مقاهمی مرتب در پایگاه‌های تخصصی و علمی ارائه شده‌اند. نمونه پژوهش ۲۵ مقاله است که این تعداد بر اساس پایش موضوعی، اشباع نظری داده‌ها و به صورت هدفمند انتخاب شده‌اند. داده‌های پژوهش از تحلیل کیفی اسناد موردنطالعه، گردآوری شده‌اند. با تجزیه و تحلیل داده‌ها، شاخص‌ها و مؤلفه‌های الگوی ظرفیتسازی نهادی در زمینه خط و مشی گذاری مشارکت شهروندی در حوزه محیط‌زیست در چهار کد منتخب و ۱۱ محور مؤلفه‌های اجتماعی- اقتصادی (مشتمل بر هویت شهروندی سبز، گنش پذیری مشارکتی- انتفاعی شهروندان، بومی‌سازی ظرفیت‌های نهادی مبتنی بر محیط‌زیست)، مؤلفه‌های اجرایی- عملکردی (مشتمل بر ایجاد و تقویت نهادهای مردم پایه زیست‌محیطی، آگاهی‌بخشی و ارتقا سواد زیست‌محیطی، تسهیل دسترسی زیست‌محیطی شهری)، مؤلفه‌های مدیریتی- سازمانی (مشتمل بر شبکه‌سازی بین نهادهای مؤثر، نظارت بر برنامه‌های مشارکت شهری، مؤلفه‌های ترسیم برنامه مدیریت راهبردی سبز)، مؤلفه‌های قانونی- حقوقی (مشتمل بر تعیین هنجارهای زیست‌محیطی، بازنگری قوانین و آینین‌نامه‌های مشارکت نهادی) مرتبط موردندهی قرار گرفت.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۱۸	پژوهش
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۲/۰۴	۱۴۰۳/۰۲/۱۱
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۲/۱۱	۱۴۰۳/۰۹/۱۷
تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۹/۱۷	۱۴۰۳/۰۹/۱۷
کلمات کلیدی: ظرفیتسازی نهادی، مشارکت شهروندی، محیط‌زیست، مدیریت سبز	نمایه‌گذاری

استناد: سالاریان، پوریا؛ عباسی، طبیه؛ و رنگریز، حسن(۱۴۰۳). الگوی ظرفیتسازی نهادی در زمینه خط و مشی گذاری مشارکت شهروندی در حوزه محیط‌زیست: رویکرد نوین در مدیریت سبز منابع محیط‌زیست. مدیریت سبز، ۴(۳)، ۱-۱۸.

© نویسنده‌گان.

<https://sanad.iau.ir/journal/jgm>

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد علی آباد کتول.

شaba الکترونیکی: ۲۸۲۱-۰۰۵۰

مقدمه

امروزه به دنبال ظهور انقلاب صنعتی و فناورانه، دغدغه و نگرانی‌های مربوط به مسائل زیست‌محیطی افزایش یافته است (رنجران، ۱۴۰۰). از جمله دغدغه‌های زیست‌محیطی مطرح، گرم شدن کره زمین، تغیرات اقلیمی و جنگل‌زدایی، آسیب‌هایی شامل تخریب لایه ازن، افزایش ضایعات جامد تجزیه‌ناپذیری و سایر اثرات منفی مرتبط با محیط‌زیست است (ولیکايت وایتون و اسکاکالسین^۱، ۲۰۱۹؛ محمود^۲، ۲۰۱۸). نگرانی‌های مذکور، لزوم توجه به مقوله‌های سلامت محیط‌زیستی و بوم‌سازگان را بیش از پیش مورد توجه قرار داده است و جوامع جهانی را بر آن داشته است تا به مسائل محیط‌زیستی توجه بیشتری به خرج بدنهند و قوانین و مقررات متعددی در راستای ثبت و کنترل اقدامات محیط‌زیستی در توافقنامه‌های بین‌المللی وضع نمایند (مهراج و کورشی^۳، ۲۰۲۰). در این شرایط، سازمان‌ها نقش دوگانه و مهمی می‌توانند ایفا نمایند؛ آن‌ها نه تنها می‌توانند آسیب‌پذیر از این شرایط زیست‌محیطی باشند بلکه می‌توانند نقش آسیب‌رسان نیز داشته باشند، بنابراین انتظار می‌رود که سازمان از روش‌ها و رویه‌هایی استفاده کنند که نه تنها نیاز کارمندان، مدیران و سهامداران را مرتفع نماید بلکه در راستای پاسخگویی به نیازها و دغدغه‌های بلندمدت مردم و جامعه نیز باشد (الکاسار، سینگ^۴، ۲۰۱۹).

در همین راستا، استفاده پایدار از منابع طبیعی (مواد و انرژی) و محیط‌زیست در جهان به ضرورتی اجتناب‌ناپذیر در جوامع تبدیل شده که گسترش آن از حیطه اختیار و وظایف انحصاری دولتها خارج است و موضوعی حیاتی برای کل افراد و گروه‌های جامعه به شمار می‌آید، یعنی موضوعی که نه فقط جزء جدانشدنی قوانین و سیاست‌های اجرایی جوامع امروزی به حساب می‌آید، بلکه تغییر رفتار و سبک زندگی تمام افراد، گروه‌ها و نهادهای جامعه در قرن بیست و یکم را می‌طلبد (الکلکوتی، لوبیکا و مانکنی^۵، ۲۰۱۸). ناگاهی مردم نسبت به مسائل زیست‌محیطی یکی از اصلی‌ترین علل تخریب و آسودگی محیط‌زیست است به طوری که با افزایش سطح آگاهی‌های مردم در زمینه^۶ حفاظت از محیط‌زیست، می‌توان امید داشت که در آینده به بهبود وضعیت زیست‌محیطی نائل آمد (راد و جباری، ۱۴۰۱). از جمله عواملی که به تشدید وضعیت نابهنجار زیست‌محیطی منجر شده است، گسترش جوامع انسانی و توسعه شهرنشینی است. روشن است با توجه به گستردگی و پیچیدگی مسائل محیط‌زیستی، پرهزینه بودن روش‌ها و ابزارهای مقابله با آن، یکی از بهترین گزینه‌ها بهره‌گیری از مشارکت شهروندی است (کریمی و امیری، ۱۴۰۱).

۱-Vilkaitė-Vaitone & Skackauskiene

2-Mahmoud

3-Mehrjā & Qureshi

4-El-Kassar & Singh

5-Dagiliūtė, Liobikienė & Minelgaitė

مفهوم مشارکت در روزگار حاضر و تجلی آن در جوامع بشری موضوعی بسیار پراهمیت تلقی می‌گردد این اهمیت تنها ناشی از این نیست که مشارکت مردم در اداره امور جامعه خود، به مثابه ابزاری تلقی می‌شود که موجب تقسیم مسئولیت‌های جمعی شده و شراکت همه مردم در کارها و دستیابی به اهداف گروهی را تسهیل می‌نماید؛ بلکه امروزه مشارکت مردمی علاوه بر اینکه روش و ابزاری جهت نیل به اهداف جمعی است، خود از اهداف اصلی توسعه پایدار اجتماعی، فرهنگی به شمار می‌آید و توسعه همه‌جانبه اجتماعی - سیاسی و حتی اقتصادی جوامع در گرو و وابسته به آن پنداشته می‌شود (پاکرو و ستارزاده، ۱۴۰۱). در ادبیات توسعه به ویژه توسعه پایدار واژه مشارکت جایگاه خاصی دارد و این واژه امروزه به یکی از واژه‌های کلیدی فرهنگ توسعه تبدیل شده است. با این وجود هنوز برداشت مشخص و یکسانی از مفهوم مشارکت وجود ندارد. این تفاوت برداشت تنها شامل درک معنی واژه مشارکت نیست، بلکه ریشه‌های تاریخی کاربرد عملی و دلالت‌های نظری آن را نیز در برمی‌گیرد (فتحی، ۱۳۹۳). اهداف مشارکت شامل حساس سازی مردم برای افزایش قدرت و توانایی پذیرش و پاسخ آن‌ها در برابر پروژه‌های توسعه، برقراری یک گفتگو میان مردم محلی و کارکنان مسئول آماده‌سازی، اجرا، نظارت و ارزشیابی بهمنظور لینک اطلاعات درباره شرایط محلی و اثرات اجتماعی پروژه، مداخله داوطلبانه در تغییرات تعیین شده توسط خود آن‌ها و دخالت مردم در توسعه و تکامل خود زندگی خود و محیط‌زیست خود می‌شود. مشارکت درواقع فرایندی است چندبعدی که در پاسخگویی به شرایط ویژه در نقاط مختلف شکل‌های متفاوت به خود می‌گیرد و هیچ روش خاصی برای نظارت بر آن وجود ندارد و تفسیر آن تحلیل‌هایی است که به کاربرده می‌شود (اقامیری، ۱۴۰۰). مشارکت دارای انواع گوناگونی است که می‌توان به مشارکت از نوع ابزاری، ارادی، برانگیخته، پیمانی، تحمیل شده، توسعه‌ای، مشاوره‌ای اشاره کرد. مشارکت شهروندان، نوعی از مشارکت است که هم‌راستا با توسعه شهری است و می‌توان به نتایج آن در بهبود وضعیت جامعه امیدوار بود (رضوانی، ۱۳۹۰).

مشارکت شهروندی به مداخله مستقیم شهروندان در و اثرگذاری بر حکمرانی شهری، برنامه‌ریزی، و تصمیم‌گیری اطلاق می‌شود. مجموعه بزرگی از پژوهش‌های تجربی از رشته‌های علوم اجتماعی مختلف بر این باورند که مشارکت شهروندی می‌تواند کارایی و عدالت را در برنامه‌ریزی افزایش دهد و تسلط نخبگان، حامی پروری، و محروم شدن برخی گروه‌ها از دسترسی به خدمات عمومی را کاهش دهد (پاندیا و شریتا، ۲۰۱۶). مشارکت شهروندی در جامعه شهری و تحقق شهروندی-در-عمل، پیامدهای مناسب و دوچانبه‌ای هم برای شهروندان (خصوصاً در اجتماعات محلی) و هم حکومت‌های محلی و دولت‌های شهری دارد؛ از جمله بسط توانایی‌های افراد، تقویت حس اعتماد اجتماعی و اطمینان اجتماعی به حکومت محلی، تقویت حس همکاری میان شهروندان و مدیران شهری، حل مشکلات شهری از طریق

مشارکت شهروندان، تقویت حس هویت شهری و احساس تعلق بیشتر به جامعه شهری (پاکرو و ستارزاده، ۱۴۰۰). در این راستا، باید توجه داشت

که تحقیق مشارکت شهروندان در اداره شهرها، مستلزم ظرفیت‌سازی‌هایی در ابعاد نهادی و سازمانی فضاهای شهری است (لاه پور، ۱۳۹۶).

کمیسیون توسعه پایدار سازمان ملل متحد، در سال ۱۹۹۶ در تعریف ظرفیت‌سازی بیان می‌کند که ظرفیت‌سازی مشابه واژه توسعه پایدار

با دامنه گسترده‌ای از مفاهیم در ابعاد انسانی، فنی، مالی، علمی، فرهنگی و نهادی در ارتباط است. درواقع فرایند و وسیله‌ای است که در

طی آن دولت‌ها و نهادهای محلی و اجتماعات محلی، مهارت‌ها و دانش خود در زمینه مدیریت منابع محیطی و طبیعی به نحوی پایدار در

طی فعالیت‌های روزانه خود ارتقا دهند (یکر، ۲۰۱۵). تلاش‌های ظرفیت‌سازی در تمام سطوح اجتماعی، به عنوان سیاستی حیاتی و

اجتناب‌ناپذیر برای آینده توسعه پایدار مورد دفاع و حمایت قرار گرفته است. ظرفیت‌سازی نهادی، ظرفیت‌سازی جامعه در سطح نهادی باید

شامل کمک به نهادهای از پیش موجود در کشورهای در حال توسعه باشد. نباید ساخت مؤسسات جدید را مهم‌تر از مدرن سازی مؤسسات

موجود بداند و باید از مؤسسات با روش‌های دقیق، ساختارها سازمانی و روش‌های مؤثر مدیریت و کنترل منافع پشتیانی کند (جرونن، ۲۰۲۰).

برای اثرگذار بودن، ظرفیت‌سازی نهادی باید شامل تمامی جنبه‌ها در توسعه منابع انسانی، توسعه سازمانی و توسعه نهادی باشد (آقاییخانی و برک

پور، ۱۳۹۲). لذا بررسی ظرفیت‌سازی در سطح نهادی برای اهداف مشارکت شهروندی از موضوعات مهم و مغفول در حوزه پژوهش‌های

پیشین است (لاه پور، ۱۳۹۶؛ رضوانی، ۱۳۹۰؛ کریمی و امیری، ۱۴۰۱).

رویکردهای مختلفی برای مدیریت منابع محیطی به وجود آمده است در این زمینه بررسی پیشینه پژوهشی نشان می‌دهد. الگوی ظرفیت

سازی نهادی در زمینه محیط زیست منجر به مدیریت سبز منابع محیطی می‌شود. علاوه بر این، با نگاهی تاریخی به این موضوع درمی‌باییم

که صرف‌نظر از برخی فعالیت‌های مشارکت جویانه که در فرهنگ ایرانیان وجود دارد، متأسفانه در دهه‌های اخیر، مشارکت شهروندان در

امور زیست‌محیطی و مدیریت منابع محیطی در سطح پایینی قرار داشته است و نتوانسته به اهداف اجتماعی همچون تقویت کیفیت محیطی

و ارتقا شاخص‌های زیست‌محیطی دست یابد؛ لذا لزوم توجه به ظرفیت‌های نهادی و استفاده از حداکثر بهره‌وری نهادی در این زمینه

بیش از پیش احساس می‌شود، در پژوهش حاضر تلاش بر این است تا با استفاده از مبانی نظری و با استفاده از ظرفیت سنتز پژوهی به

شاخص‌های الگوی ظرفیت‌سازی نهادی در زمینه خط و مشی گذاری مشارکت شهروندی در حوزه محیط‌زیست پرداخته شود.

روش‌شناسی

روش پژوهش حاضر سنتز پژوهی است که برای تجزیه و تحلیل مطالعات مربوط به ظرفیت‌سازی نهادی در زمینه خط و مشی گذاری مشارکت شهروندی در حوزه محیط‌زیست استفاده شده است. سنتز پژوهی روشی صریح برای شناسایی، ارزیابی و تجزیه و تحلیل کارهای انجام‌شده توسط پژوهشگران، محققان و دانش‌پژوهان است (اولی و اسچبر^۱، ۲۰۱۱). مطالعاتی که در این روش می‌توانند مور ارزیابی قرار گیرند باید به صورت برخط منتشر شده باشد و حاصل کارهای میدانی و پژوهشی باشد. از این‌رو حوزه پژوهش شامل کلیه مقالات علمی معتبر در زمینه خط و مشی گذاری مشارکت شهروندی در حوزه محیط‌زیست است. در این راستا با توجه به اینکه رویکرد ظرفیت‌سازی نهادی و مشارکت شهروندان در سال‌های معاصر دچار تحولات بسیاری شده، لذا کلیه مقالات منتخب این پژوهش نیز بر اساس این فاصله زمانی است. از سویی دیگر برای فراهم آوردن اطلاعات موردنیاز، از فرم کار برگ طراحی شده توسط محقق برای گزارش و ثبت اطلاعات پژوهش‌های اولیه استفاده گردید. در پژوهش حاضر، جهت تحلیل یافته‌ها از الگوی هفت مرحله‌ای لی، رایت، روکاویانا و پیکرینگ^۲ (۲۰۰۸) استفاده شده است.

برای اطمینان از نحوه کدگذاری‌ها از چهار نفر ارزشیاب جهت کدگذاری مجدد یافته‌ها استفاده شد که به‌منظور تائید از روش اسکات (۲۰۱۲) استفاده شد که در این پژوهش میزان توافق بین ارزشیابیان عدد ۷۹ به دست آمد که نشان‌دهنده ۷۹ درصد توافق بین ارزشیابیان در کدگذاری‌ها بود.

$$C.R = \frac{85+79+80+72}{4 \times 99} \times 100 = 74/79$$

$$C.R = \frac{\text{تعداد مقوله مورد های توافق}}{\text{تعداد کل مقوله ها}} \times 100$$

در ادامه به فراخور این بخش پژوهش به‌طور خلاصه به پنج مرحله نخست مدل با توجه به موضوع پژوهش پرداخته می‌شود:

گام اول: تنظیم سؤال پژوهش:

برای تنظیم سؤال پژوهش، اولین گام برای پژوهشگران تمرکز بر سوالات مطالعه است. سوالات موردمطالعه و پارامترهای آن در جدول شماره ۱ تنظیم شده است.

1-Okoli & Schabram
2-Li, Wright, Rukavina & Pickering

جدول ۱: سوالات پژوهش و پارامترها

پارامترها	تنظیم سوال
چه چیزی (سؤال موردمعالمه)	ابعاد و مؤلفه‌های ظرفیت‌سازی نهادی در زمینه خط و مشی گذاری مشارکت شهروندی در حوزه محیط‌زیست در پیشنهاد پژوهشی چگونه است؟
چه کسی (جامعه موردمعالمه)	در این پژوهش چندین پایگاه داده (Science Direct, Scientific Information Database, Sage, Emerald Scopus, Google Scholar, Taylor & Francis, Worldscientific, Springlink, ProQuest) موردبررسی قرار گرفت.
چه یافته‌ها و نتایجی	مطالعاتی مورد تحلیل قرار می‌گیرند که یافته‌های آن‌ها مرتبط با خط و مشی گذاری مشارکت شهروندی در حوزه محیط‌زیست باشند.
چه وقت (محددیت زمانی)	مطالعات موردبررسی در این پژوهش از سال ۲۰۱۵ به بعد است.
چه گردآوری مطالعات	در این پژوهش روش ستر پژوهی مورداستفاده قرار گرفته است. همچنین با در نظر گرفتن معیارهایی مطالعات مناسب وارد فرایند مطالعه شده و مطالعات نامناسب از فرایند مطالعه خارج شده است.

گام دوم: تعیین پروتکل یا قرارداد انجام کار

در این مرحله محقق به منظور کاهش سوگیری به تعیین انجام روش‌های مرور، قبل از بازیابی متون مربوط می‌پردازد. ابتدا پژوهشگر سطح

مطالعات را مشخص می‌کند. این مرحله به داوری درباره تعیین مطالعات مرتبط با نیازهای دانشی اختصاص دارد. داوری که نیازمند

تدوین ملاک‌هایی برای گزینش و دسته‌بندی مطالعات است (اولکی و اسچمبر، ۲۰۱۱).

الف: معیارهای ورود (Inclusion Criterion) به این پژوهش شامل موارد ذیل است:

۱- مقالات انتشار یافته در زمینه ظرفیت‌سازی نهادی در زمینه خط و مشی گذاری مشارکت شهروندی در حوزه محیط‌زیست

۲- تحقیقات بایستی داده‌ها و اطلاعات کافی را در ارتباط با اهداف پژوهش، گزارش کرده باشند، از این‌رو کفایت یک پژوهش

جهت بررسی در این مقاله گزارش کدهای مرتبط با خط و مشی گذاری مشارکت شهروندی در حوزه محیط‌زیست است.

۳- تحقیقاتی که فرایند بررسی تخصصی را زیر نظر داوران متخصص طی می‌کنند و به صورت مقاله کامل از طریق برخط و یا به طور

کامل چاپ شده، باشند.

ب: معیارهای خروج به این پژوهش شامل موارد ذیل است:

۱- پژوهش‌هایی که اطلاعات کافی در زمینه اهداف این تحقیق گزارش نداده بودند، به عبارت دیگر پژوهش‌هایی که صرفاً به

بررسی ظرفیت‌سازی نهادی در زمینه خط و مشی گذاری مشارکت شهروندی در حوزه محیط‌زیست با سایر متغیرها به صورت

کمی پرداخته بودند.

۲- پژوهش‌هایی که فاقد کیفیت لازم علمی بودند و در مجلات و کنفرانس‌های بی‌اعتبار انتشار یافته‌اند.

۳- مقالاتی که در بازه زمانی پژوهش قرار نگرفته باشند به عبارتی از سال ۲۰۱۵ میلادی به قبل چاپ شده و اطلاعات آن برای زمان

حال مفید نبوده و قدیمی باشند.

گام سوم: جستجوی متون:

این مرحله به جستجوی منابع مربوط با نیاز اصلی پژوهش اختصاص دارد. از این‌رو ابتدا کلیه مقالات علمی معتبر از طریق جستجوی کلیدواژه‌های پژوهش از طریق پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی از جمله؛ Google، Magiram، Normagas، Sid، IRANDOC (جوبیشگر فارسی علم نت و همچنین پایگاه‌های جامع علوم انسانی)، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران) و جوبیشگر فارسی علم نت و همچنین پایگاه‌های اطلاعاتی در خارج از جمله؛ Science Direct، Sage، Emerald، Scopus، Worldscientific، Springlink، ProQuest و Wiley، Eric، Google Scholar، Taylor & Francis، Shناسایی شدن و با توجه به هدف تحقیق منابع مرتبط حفظ و منابع غیر مرتبط حذف شد. به منظور بالا بران کیفیت کار، جستجوی مقالات توسط دو نفر که آشنایی کامل به روش‌های جستجو و منابع اطلاعاتی داشتند به صورت جداگانه انجام شد. از سوی دیگر سه نفر خبره در زمینه مسائل اجتماعی و شهروندی بر کلیه روند اجرای کار نظارت داشتند. همچنین این پژوهش با تکیه بر منابع داخلی و خارجی و بر پایه مقالات علمی -پژوهشی منتشر شده تدوین شد و انتخاب این دسته از منابع از این‌رو بوده که این مقالات فرایند بررسی تخصصی را زیر نظر داوران متخصص طی می‌کنند و این حاکی از اعتبار نتایج آن‌ها است.

گام چهارم: استخراج پژوهش‌ها و منابع داده

در این گام از یک فرم استاندارد استفاده شد، قسمت‌هایی که در فرم مورد نظر بود عبارت‌اند از: منبع (شامل نام مجله، عنوان مقاله و نویسنده)، هدف (هدف از مطالعه)، روش‌شناسی و نتایج کلی. برای انتخاب منابع مناسب کلیدواژه‌های موردنظر در هر یک از پایگاه‌ها مورد جستجو قرار گرفت. لازم به ذکر است کل مقالات بدست آمده با در نظر گرفتن معیارهای ورود، ۱۹۰ مطالعه (فارسی و انگلیسی) بود که پس از بررسی تمامی آن‌ها و در نظر گرفتن معیارهای خروجی از منظر معیار محتوا و اعتبار نهایتاً نتایج استخراج شده از ۲۵ مطالعه موردن بررسی و تحلیل قرار گرفت. در ادامه در جدول ۳ به عنوان نمونه نحوه بررسی چند پایگاه اطلاعاتی و نحوه بررسی مقالات آورده شده است.

جدول ۳: نحوه جستجو و معیارهای ورود و خروج مطالعات

تعداد یافته نهادی	معیارهای خروج مطالعه	تعداد یافته اولیه	معیارهای ورود به مطالعه		استراتژی	پایگاه
			فلتر مرحله دوم	فلتر مرحله اول		
۲۵	نامرتب از نظر محثوا	۱۸۲	Article text, Invalid article, Book chapter & Thesis	Article title, Abstract, Keywords /2016 to present	components of the Institutional capacity in the field of citizen participation policy in the field of environment	پایگاه‌های لاتین (Scopus, Emerald Sage Scientific Information Database, Science Direct, ProQuest, Springlink)
.	نامرتب از نظر محثوا	۷	متن مقاله، مقاله بی‌اعتبار، فصل کتاب و پایان نامه	عنوان مقاله، چکیده، کلیدواژه‌ها / ۱۳۹۵ تاکنون	مؤلفه‌های ظرفیت‌سازی نهادی در زمینه خط و مشی گذاری مشارکت شهروندی در حوزه محیط‌زیست	پایگاه‌های داخلی (برتابل جامع علوم انسانی، نورمگر، مگیران و ...)

گام پنجم: ارزیابی کیفیت

هر مطالعه‌ای که صورت می‌پذیرد، باید از اعتبار و عینیت قابل قبولی برخوردار باشد؛ مطالعات کیفی و سنتز پژوهی از این قاعده نیز مستثنی نیست.

در این روش جستجوی جامع منجر به پیدا کردن بسیار زیادی از مطالعات مربوطه خواهند شد ولی از آنجایی که کلیه این مطالعات از

کیفیت کافی و مناسبی برخوردار نمی‌باشند باید پیش از بررسی، منابع توسط معیارهای ورود و معیارهای خروج در نظر گرفته شده در

پژوهش هر یک از مطالعات پیش از ورود به تحلیل با ابزار مناسب و از نظر معیارهای تعریف شده مورد بررسی قرار بگیرد و تنها مواردی که

کیفیت لازم را دارند مورد تحلیل و بررسی قرار گیرند. در این پژوهش از چک لیستی که شامل معیارهای مختلف برای ارزیابی کیفیت بالا،

متوسط و پائین هر یک از مطالعات اولیه است، استفاده شد. هدف از این امتیازدهی به مطالعات به صورت جداگانه، بالا بردن اعتبار مطالعه با

ابزار مناسب چک لیست و خروج مطالعات با کیفیت پایین از فرایند پژوهش است. در جدول شماره ۴ نمونه‌ای از چک لیست ارزیابی از ۵

مورد از مطالعات بر اساس الگوی کارلسون و همکاران آورده شده است (کارلسون^۱ و همکاران، ۲۰۰۷).

جدول ۴: نمونه‌ای از چک لیست ارزیابی ۵ مطالعه بر اساس الگوی کارلسون و همکاران (۲۰۰۷)

ردیف	معیار	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱	استراتژی نمونه‌گیری						
۲	روش گردآوری داده						
۳	نحوه تجزیه و تحلیل داده‌ها						
۴	نحوه تجزیه و تحلیل داده‌ها						
۵	نحوه تجزیه و تحلیل داده‌ها						
۶	نحوه تجزیه و تحلیل داده‌ها						

✓	✓	✓	-	✓	تجانس بین پارادایم‌های هدایت کننده پژوهه تحقیقاتی با روش - های انتخاب شده	۷
بالا	متوسط	بالا	ضعیف	بالا	درجه کیفیت (بالا، متوسط، پایین)	۸
			نیازمند فضای توسط پژوهشگر سوم		ملاحظات	۹

در این مرحله منابع استخراج شده حداقل توسط دو پژوهشگر به صورت مستقل مورد مطالعه و از نظر معیارهای بیان شده در جدول شماره ۴ مورد بررسی قرار گرفتند. در صورت رد شدن مطالعه‌ای، دلیل رد شدن آن ذکر می‌گردد و در صورت اختلاف نظر بین دو نفر پژوهشگر، نفر سوم به عنوان داور در نظر گرفته می‌شود.

در این بخش به فراخور هدف آن به مرحله ششم و هفتم مدل لی رایت و همکاران (۲۰۰۸) در پژوهش حاضر پرداخته می‌شود.

یافته‌ها

مرحله پنجم: پردازش، ترکیب و تفسیر در قالب فرآورده ملموس: با توجه به یافته‌های حاصل از پژوهش و ملاک قراردادن معیارهای اشاره شده، ابتدا کلیه مؤلفه‌ها و شاخص‌ها با انجام فرایند کدگذاری باز استخراج می‌شوند؛ در این راستا جدول شماره ۱ حاصل از یافته‌های پژوهشی مبتنی بر پژوهش‌های مرتبط در سه بخش پژوهشگران، سال انتشار و شاخص‌ها و مؤلفه‌های اشاره شده تدوین گردید و بر مبنای سال انتشار شماره گذاری گردید که در ادامه به آن پرداخته شده است.

جدول شماره ۱: شاخص‌ها و مؤلفه‌های الگوی ظرفیت‌سازی نهادی در زمینه خط و مشی گذاری مشارکت شهر و ندان در حوزه محیط‌زیست

ردیف	ردیف/ محققین	سال	مؤلفه‌های استخراج شده از پژوهش
۱	Keenan	۲۰۲۴	تihil گری عمومی و گسترش دامنه مشارکت شهر و ندانی، استفاده از ظرفیت نهادهای بزرگ، توجه به جغرافیای سرزمینی در حوزه سیاست گذاری، درنظر گرفتن فرهنگ، زمینه و بافت اجتماعی در حوزه مدنظر، توجه به زمان، منابع و موقعیت‌های حرفاًی حوزه زیست محیطی، تعلق پذیری به حوزه محیطی
۲	Teladja & van der Windt	۲۰۲۴	به کارگیری خلاقیت و ایجاد محالی در راستای انتقال انرژی‌های پاک، مشارکت در طرح‌های جهانی و بوم‌شناختی مصرف انرژی، به اشتراک گذاری اطلاعات و حضور تعاونی‌های انرژی برای ایجاد محیط مشارکتی برای شهر و ندان، به کارگیری استراتژی‌های تعاملی، تقویت هنجارهای دموکراتیک، زیست‌محیطی در راستای توسعه مشارکت شهری
۳	Lee-Geiller	۲۰۲۴	بررسی شرایط تکنولوژیکی، اجتماعی و نهادی در مشارکت الکترونیکی، تنویبخشی به جمعیت و گروه‌های مشارکت کننده در سیاست گذاری‌های سازمانی، برنامه‌ریزی محله محور زیست محیطی، شفافیت پیشی به فعالیت نهادهای زیست محیطی آیکارچاسازی روابط میان قوانین، برنامه‌ها و سیاست‌های نهادی
۴	Canessa et al	۲۰۲۴	ارتقا احلاعات، ارتباطات و رضایت از طراحی در حوزه شهر و ندان، افزایش درک اجتماعی و زیست محیطی شهر و ندان از محیط پیرامونی، ایجاد همسویی در متابع اجتماعی و فردی در جهت ارتقاء سلامت زیست محیطی
۵	Bondes, Kostka & Rabe	۲۰۲۴	زمینه‌سازی برای افزایش مشارکت زیست محیطی دیجیتاً، کم کردن شکاف فرست مشارکتی، سیستم حاکمیت محیطی از بالا به پایین، افزایش پاسخگویی و بهبود کارایی دولت در زمینه زیست محیطی، تihil چرخه مدیریت دانش زیست محیطی در سازمان‌های مردم‌نهاد، متجانس سازی بافت اجتماعی- زیست محیطی با زیاهای شهر و ندان
۶	Wang et al	۲۰۲۴	طراحی چارچوب مبتنی بر فرآیند برای ارزیابی اثرات زیست محیطی (PB-EIA)، شناسایی مشکل خط و مشی یکپارچه، ارزیابی اثرات زیست محیطی و ارزیابی مقرر به صرفه بودن در سیاست گذاری شهری، جبران نایابی‌ها در فرسته‌های محیطی، تقویت هنجارهای دموکراتیک زیست محیطی
۷	Bellelli, Scarpa & Aftab	۲۰۲۳	خطرات اجتماعی و فرهنگی مشارکت، و مزایای تبادل دانش بر انتقال دانش را در ایجاد اعتماد و تعهد در میان شهر و ندان، اجرای طرح‌های مشارکتی بین سرمایه‌گذاران و شهروداری‌ها، در شناخت محصولات سازگار با محیط‌زیست، متجانس سازی بافت اجتماعی- زیست محیطی با زیاهای شهر و ندان

الگوی ظرفیت‌سازی نهادی در زمینه خط و مشی گذاری مشارکت شهر وندی در حوزه محیط‌زیست...

<p>به حداقل رساندن اجراء و تحمل سیاست‌های زیست‌محیطی به شهر وندان، اهدای پسته‌های زیست‌محیطی آگاهی ساز، مداخلات بازدارنده متنوع در نهادهای مؤثر در کاهش مخاطرات زیست‌محیطی، به کارگیری نهادهای سبز در سیستم دولتی و سیاست‌گذار، توجه به مخاطرات طبیعی و آگاهی مردمی</p>	<p>۲۰۲۳</p>	<p>Mutti et al</p>	<p>۸</p>
<p>پیوند توسعه پایدار با نهادهای سازمانی، توجه به جنبه‌های جهانی حفظ و کنترل انرژی و کیفیت نهادی، اتحاد و انسجام بین‌المللی در حوزه زیست‌محیطی و ارائه کوانتیون‌های جهانی در راستای حفظ کره زمین، تأکید بر مصرف سبز و فرهنگ صرف، ایجاد اجتماعات و جامعه و گروه‌های مبتنی بر رعایت مسائل زیست‌محیطی</p>	<p>۲۰۲۴</p>	<p>Ahmad et al</p>	<p>۹</p>
<p>مشخص سازی نقش نهادها در آمایش سرمی، برنامه‌ریزی کاربردی و جامع افزایش مشارکت شهر وندی، شناخت فرهنگ به عنوان شالوده نهادهای غیررسمی، مؤلفه‌های رسمی و غیررسمی تأثیرگذار در حوزه زیست‌محیطی، آماده‌سازی محیط و زیرساخت‌های فیزیکی شهری، در شناخت محصولات سازگار با محیط‌زیست، نظرارت بر هزینه کرد بودجه و منابع مالی در سازمان‌های مرتبط</p>	<p>۲۰۲۵</p>	<p>Ramezani et al</p>	<p>۱۰</p>
<p>استفاده از ظرفیت شبکه‌های اجتماعی در مشارکت کشاورزان و افراد دخیل در حوزه کشاورزی، افزایش اجتماعی با شبکه‌سازی بین شهر وندان، خلاصت پخشی به سازوکارهای اجرایی در راستای تأمین منافع جمعی شهر وندان در حوزه سیاست‌گذاری، آشناسازی شهر وندان با مقربات زیست‌محیطی جیران تاب‌آبری‌ها در فرسته‌های محیطی، وجود برنامه‌های زیست‌محیطی متشکر که بین نهادهای مرتبط</p>	<p>۲۰۲۶</p>	<p>Zhang et al</p>	<p>۱۱</p>
<p>ایجاد یک استراتژی ناظری متشکر را برای رسیدگی به مسائل زیست‌محیطی، توجه به ابزارهای سیاست‌گذاری اقتصادی، تسهیل چرخه مدیریت داشت زیست‌محیطی در سازمان‌های مردم‌نهاد، در شناخت محصولات سازگار با محیط‌زیست، وجود برنامه‌های زیست‌محیطی متشکر بین نهادهای مرتبط</p>	<p>۲۰۲۷</p>	<p>Zhang et al</p>	<p>۱۲</p>
<p>توجه به حاکمیت محیطی میانی در سازمان‌های مختلف، ایجاد فرصت‌های سیاسی برای افزایش تقابل به مشارکت عمومی در میان شهر وندان، دستیابی به مشارکت پایدار و مؤثر، ایجاد روابط سودمند متقابل، ترویج سازمان‌های اجتماعی و تشویق شهر وندان به مشارکت در مسائل زیست‌محیطی، شفاقت پخشی به فعالیت نهادهای زیست‌محیطی</p>	<p>۲۰۲۸</p>	<p>Wang et al</p>	<p>۱۳</p>
<p>توجه به فرهنگ سبز سازمانی، اعتماد و اطمینان میان افراد، آگاهی محیطی افراد، ارزشیابی سالانه بر اساس معیارهای سبز، توسعه همکاری پیرامون موضوعات محیط‌زیستی، استفاده از شبکه‌سازی و رویکردهای مشارکتی در آموزش اصول سبز در نهادهای سازمانی، نظرارت بر هزینه کرد بودجه و منابع مالی در سازمان‌های مرتبط</p>	<p>۲۰۲۹</p>	<p>Wainaina, Truffer & Lüthi</p>	<p>۱۴</p>
<p>توجه به چالش‌های زیست‌محیطی، اجتماعی و اقتصادی فرازینده شهری در سیاست‌گذاری، استفاده از راه حل‌های مبتنی بر طبیعت در افزایش تاب آوری مناطق شهری، توجه به ایجاد سیاست‌های دفع مواد زائد به شیوه سبز در محیط شهری، مشارکت دهی به عنوان خصوصی در راستای تحقق درآمد پایدار، وجود برنامه‌های زیست‌محیطی متشکر بین نهادهای هرتبط</p>	<p>۲۰۳۰</p>	<p>Gamo & Park</p>	<p>۱۵</p>
<p>تائید بر مصرف سبز و فرهنگ مصرف، ایجاد اجتماعات و گامه و گروه‌های مبتنی بر رعایت مسائل زیست‌محیطی، توجه به اکوسیستم، توجه به تغییرات آب و هوایی، فراسایش خاک، کیفیت پایین هوا و آب غیرقابل شرب، توجه به بازیافت و چرخه طبیعت در سیاست‌گذاری، نظرارت بر هزینه کرد بودجه و منابع مالی در سازمان‌های مرتبط</p>	<p>۲۰۳۱</p>	<p>Yeşiltaş, Gürlek & Kenar</p>	<p>۱۶</p>
<p>دموکراتیک سازی حاکمیت محیطی در زمینه خط و مسی‌های پیرامونی، توجه به حمایت از تأثیرگذاری شهر وندان از طریق برنامه‌های نظرسنجی در فعالیت‌های زیست‌محیطی، عمومی سازی مشارکت و گسترش دامنه مشارکت دهی شهر وندان، ارائه لواح پیشگیری از تضاد و تعارض منافع سازمانی در زمینه مسائل زیست‌محیطی</p>	<p>۲۰۳۲</p>	<p>Chu, Bian & Yang</p>	<p>۱۷</p>
<p>مشارکت استراتژیک در فرادری‌های اجتماعی شهری، توجه به انگیزه پخشی به شهر وندان، استفاده از روابط عاطفی و به کارگیری هوش میانجی در حوزه محیط‌زیست و استفاده از انرژی‌های پاک، برجهسته کردن مسئولیت دولت و دولت متفقه‌ای در به کارگیری نهادهای اجتماعی در زمینه‌های زیست‌محیطی، تدوین سند چشم‌انداز بر اساس ظرفیت‌های نهادی، ارائه لواح پیشگیری از تضاد و تعارض منافع سازمانی در زمینه مسائل زیست‌محیطی</p>	<p>۲۰۳۳</p>	<p>Nieto-Romero, Parra & Bock</p>	<p>۱۸</p>
<p>ترویج استفاده از منابع انرژی تجدید پذیر، افزایش مشارکت جمعی شهر وندان، اجرای طرح‌های مشارکتی بین سرمایه‌گذاران و شهرداری‌ها، توجه به زیست‌بوم‌های شهری، تسهیل چرخه مدیریت داشت زیست‌محیطی در سازمان‌های مردم‌نهاد</p>	<p>۲۰۳۴</p>	<p>Cicek et al</p>	<p>۱۹</p>
<p>تعهد به هم‌افزایی با سایر نهادها در اجرای سیاست‌های سبز، افزایش آگاهی با استفاده از فعالیت‌های جانی، توجه به نگرش شهر وندان و سپس اقدامات آن‌ها، نهادنی سازی فرهنگ مصرف سبز در ارکان سیستم‌ها و نهادهای دولتی، آشناسازی شهر وندان با مقربات زیست‌محیطی، ارائه لواح پیشگیری از تضاد و تعارض منافع سازمانی در زمینه مسائل زیست‌محیطی</p>	<p>۲۰۳۵</p>	<p>Agúndez et al</p>	<p>۲۰</p>
<p>شناختی تهدیدها، درک فرسته‌ها، حمایت از قوانین، تقویت حاکمیت قوانین، توسعه مشارکت‌های مردمی، گسترش همدلی، حفاظت از آب، مقابله با آلودگی‌های هوای مشارکت دهی بخش خصوصی در راستای تحقق درآمد پایدار، توجه به زیست‌بوم‌های شهری، تخصیص منابع به نهادهای مرتبه با اجرای برنامه‌های محافظت زیست‌محیطی</p>	<p>۲۰۳۶</p>	<p>Sharma</p>	<p>۲۱</p>
<p>هم راستاسازی سیاست‌های حفاظت زیست‌محیطی محلی، منطقه‌ای و جهانی، شرکت در مذاکرات سیاسی و امنیت محیطی، توجه به مدیریت اطلاعات از سازمان‌های مختلف و پایش آن‌ها در راستای دستیابی به نیازهای زیست‌محیطی شهر وندان، تدوین سند چشم‌انداز بر اساس طریفهای نهادی</p>	<p>۲۰۳۷</p>	<p>De La Cruz et al</p>	<p>۲۲</p>
<p>استفاده از سرمایه‌های نهادی، داشت، اقتصادی، زیرساختی و اجتماعی در راستای ارتقا آگاهی‌های زیست‌محیطی شهر وندان، توجه به وابستگی‌ها و نایابی‌های اجتماعی، تخصیص منابع به نهادهای مرتبط با اجرای برنامه‌های محافظت زیست‌محیطی، آشناسازی شهر وندان با مقربات زیست‌محیطی</p>	<p>۲۰۳۸</p>	<p>Guridi, Pertuze & Pfotenhauer</p>	<p>۲۳</p>
<p>نگرانی و موافع پیش رو موضوعات سبز، توجه به آموزش سبز به عنوان یک فرصت نه فشار زیست‌محیطی، به هم‌افزایی در عرصه‌های بین‌المللی، توجه به آگاهی، شاستگی، نگرش و ارزش‌های شهر وندان از فعالیت‌های مؤثر در عرصه سبز، بهروز آوری مستمر سیاست‌ها متناسب با چالش‌های جدید زیست‌محیطی</p>	<p>۲۰۳۹</p>	<p>Fan,Tang & Park</p>	<p>۲۴</p>
<p>پایش داده‌های زیست‌محیطی و گزارش دهی در میان نهادهای سازمانی، ارتقا داشت، شفاقت و اعتبار لازم برای همکاری دولت-ملت‌ها در مورد موضوعات محیطی، توجه به زیست‌بوم‌های شهری، تخصیص منابع به نهادهای مرتبط با اجرای برنامه‌های محافظت زیست‌محیطی، تدوین سند چشم‌انداز بر اساس ظرفیت‌های نهادی</p>	<p>۲۰۴۰</p>	<p>Angel</p>	<p>۲۵</p>

ارائه یافته‌ها (ستنتر بین مطالعه‌ای)

در این مرحله پژوهشگران باید آنچه در فرآیند فرا ترکیب کیفی ظاهر می‌شوند را ارائه کنند. برای ارائه مؤثر یافته‌ها باید مخاطبان مختلفی را مورد توجه قرارداد به اعتقاد اروین و همکاران (۲۰۱۱) در این مرحله محققین با استفاده از موارد بصری (نمودار، تصاویر و جداول) به ارائه یافته‌های خود می‌پردازند. ابتدا در قسمت فراترکیب استخراج ویژگی‌ها، عناصر و مؤلفه‌های الگوهای بازاریابی سبز صورت گرفته به این شکل که ابتدا توصیفات کلیه مؤلفه‌ها از طریق فرآیند کدگذاری باز شناسایی می‌شود و سپس در قسمت فرآورده، از آنجاکه هدف این بخش ترکیب کلیه یافته‌های علمی در یک موضوع خاص و رسیدن به یک انسجام واحد است به جمع‌بندی می‌پردازد. در بخش ارائه نتایج ترکیب ابتدا تحلیل کیفی کدهای باز در کنار هم قرار گرفته و با کدگذاری مجدد، موارد همپوشانی و قربات معنایی باهم ترکیب شده و مؤلفه‌ها (کدهای محوری) استخراج می‌شود. در ادامه برای دسته‌بندی کردن کلیه مؤلفه‌های الگوهای ظرفیت‌سازی نهادی در زمینه خط و مشی گذاری مشارکت شهروندان در حوزه محیط‌زیست بر اساس یک مفاهیم مشترک از طریق کدگذاری محوری ارائه شده است که منجر به شناسایی ۴ بعد (کد منتخب) شد، که نتایج کدگذاری محوری و منتخب در جدول ۲ آورده شده است.

جدول ۲: ابعاد الگوی ظرفیت‌سازی نهادی در زمینه خط و مشی گذاری مشارکت شهروندان در حوزه محیط‌زیست

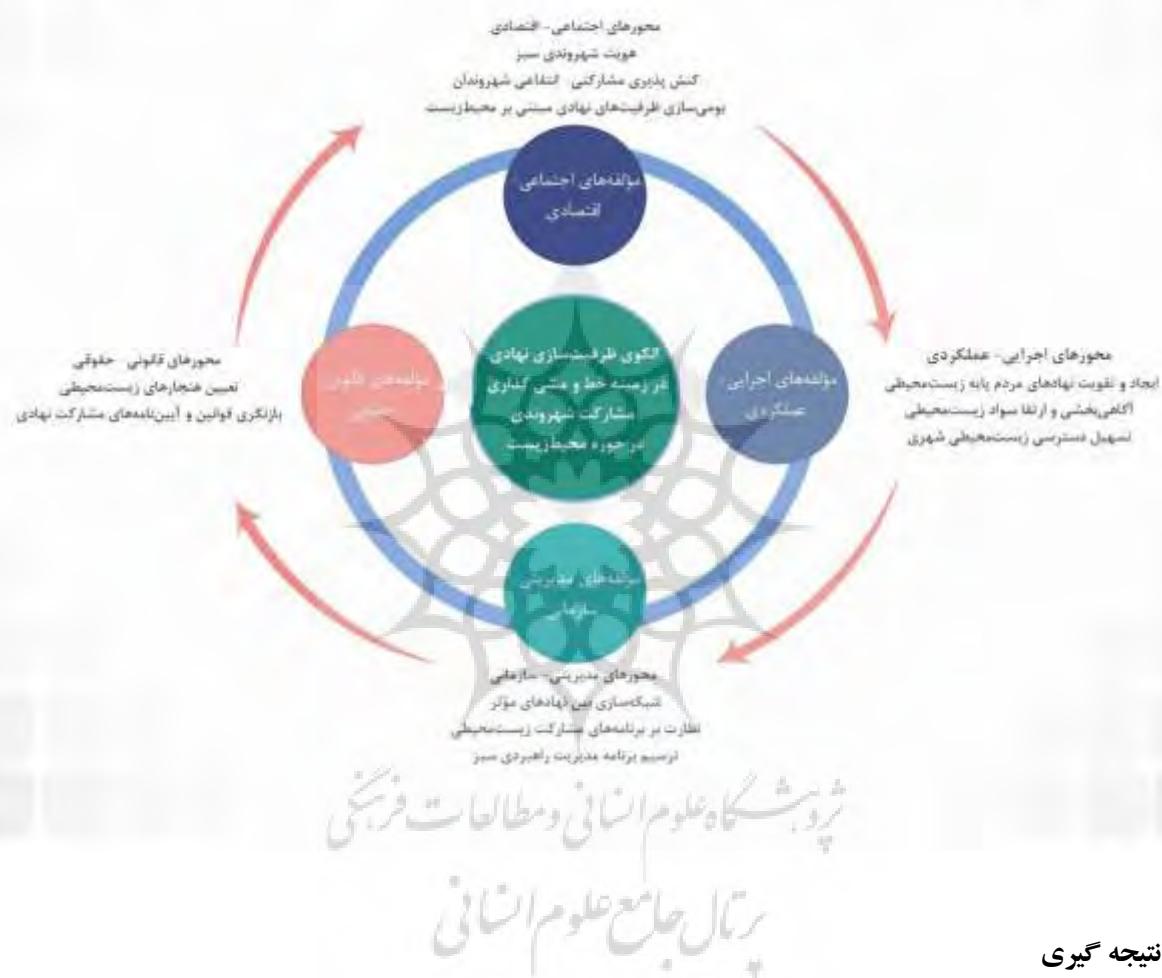
کد مقالات	کدباز	کد محوری	کد منتخب
[۱]، [۲۲]	احساس تعلق به محیط پیرامونی شهری		
[۱]، [۵]، [۷]، [۱۲]، [۱۷]، [۲۰]، [۲۱]	پذیرش تنوع اجتماعی در حوزه مشارکت شهروندی سبز	هویت شهروندی سبز	
[۸]، [۱۱]، [۱۲]، [۱۵]، [۲۰]، [۲۲]	برخوداری نهادهای شهری از توان سیاست‌گذاری در مسائل زیست‌محیطی		
[۱]، [۷]، [۱۴]	فرهنگ اوزش‌مندی زیست‌محیطی شهروندان		
[۴]، [۱۱]، [۲۲]	اولویت منافع زیست‌محیطی بر منافع فردی		
[۴]، [۱۱]	ارتباط مستمر شهروندان با نهادهای تأثیرگذار در حوزه شهری		
[۷]، [۱۹]	اجرای طرح‌های مشارکتی بین سرمایه‌گذاران و شهرداری‌ها		
[۵]، [۶]	صرفه‌جویی شهروندان در استفاده از منابع انرژی		
[۴]، [۹]، [۱۶]	ارتقا جنیه‌های اقتصادی توجه به بازیافت برای شهروندان	کنش پذیری مشارکتی - انتفاعی	
[۱]، [۱۰]، [۱۵]، [۲۰]، [۲۳]	ایجاد سازوکارهای بهره‌وری سالم از محیط‌زیست در کاهش هزینه‌های فردی	شهرروندی	
[۱۵]، [۲۰]، [۲۳]	ایجاد ظرفیت در نهادهای شهری پیرامون طرح‌های اقتصادی زیست‌محیطی		
[۱۵]، [۲۱]	مشارکت دهی بخش خصوصی در راستای تحقق درآمد پایدار		
[۱۹]، [۲۱]، [۲۵]	توجه به زیست‌بوم‌های شهری و تمايز گذاری در بهره‌وری از آن‌ها در نهادهای مرتبه		
[۵]، [۱۹]، [۲۰]	بررسی اکولوژیک مناطق شهری و استقرار نهادهای اجتماعی مناسب با حفظ بوم	بومی‌سازی ظرفیت‌های نهادی مبتنی بر محیط‌زیست	
[۴]، [۸]، [۱۲]	ایجاد نهادهای عمومی و مشارکت همگانی در حفظ گونه‌های زیست‌بوم		
[۲۱]، [۲۳]، [۲۵]	تخصیص منابع به نهادهای مرتبه از اجرای برنامه‌های محافظت زیست‌محیطی		
[۷]، [۲۳]، [۲۵]	توجه به شرکت‌های دانشبنیان و ظرفیت‌های سبز		
[۶]، [۷]، [۲۰]	تسهیل دسترسی مردم به حوزه‌های مشارکت شهری‌اندی همچون سمن‌ها	ایجاد و تقویت نهادهای مردم پایه	
[۵]، [۱۲]، [۱۹]	تسهیل چرخه مدیریت دانش زیست‌محیطی در سازمان‌های مردم‌نهاد	زیست‌محیطی	
[۱]، [۵]، [۲۱]	توجه به مزیت‌های رقابتی پایدار و خلاقانه نهادهای مردم‌نهاد زیست‌محیطی		
[۵]، [۱۷]، [۱۹]، [۲۱]	توسعه داشت مصرف بهینه شهروندان	آگاهی‌بخشی و ارتقا سواد	

الگوی ظرفیت‌سازی نهادی در زمینه خط و مشی گذاری مشارکت شهروندی در حوزه محیط‌زیست...

۱- تأثیراتی ۲- انتهاهای ۳- مذکوری ۴- مذکوری ۵- مذکوری	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%;">[۷]، [۱۰]، [۱۲]</td><td style="width: 33%;">آگاهی بخشی در شناخت محصولات سازگاری محیط‌زیست</td><td style="width: 33%;">زیست محیطی و اکولوژیک شهر و ندان</td></tr> <tr> <td>[۱۱]، [۲۱]، [۳۳]</td><td>آشنازی شهر و ندان با مقررات زیست محیطی و شیوه مشارکت در حفظ محیط پیرامون</td><td></td></tr> <tr> <td>[۸]، [۲۱]</td><td>در ک مخاطرات طبیعی و راههای پیشگیری از آسیب پذیری در برابر آنها</td><td></td></tr> <tr> <td>[۵]، [۶]، [۱۵]</td><td>ایجاد فرصت‌های ارتقا سواد زیست محیطی با استفاده از ظرفیت سازی در سازمان‌ها</td><td></td></tr> <tr> <td>[۷]، [۸]، [۱۳]، [۲۱]</td><td>ارتقا شناخت شهر و ندان نسبت به ظرفیت‌های زیست محیطی پیرامونی</td><td></td></tr> <tr> <td>[۳]، [۸]، [۱۳]</td><td>برنامه‌ریزی محله محور زیست محیطی در راستای تسهیل دسترسی</td><td rowspan="4" style="vertical-align: middle; text-align: center;">تسهیل دسترسی زیست محیطی در حوزه شهری</td></tr> <tr> <td>[۵]، [۷]</td><td>متاجسس سازی بافت اجتماعی - زیست محیطی با نیازهای شهر و ندان</td></tr> <tr> <td>[۸]، [۱۳]، [۲۱]</td><td>کاهش بروکراسی‌های اداری در طرح‌های زیست محیطی</td></tr> <tr> <td>[۶]، [۱۱]</td><td>ایجاد تعیض‌های مبتذل برای جیران تابهای برداشتی در فرسته‌های محیطی</td></tr> <tr> <td>[۱۱]، [۱۲]، [۱۵]</td><td>وجود برنامه‌های زیست محیطی مشترک بین نهادهای مرتبه</td><td></td></tr> <tr> <td>[۶]، [۱۹]</td><td>ایجاد تئکل‌های یومی و محلی ظرفیت ساز در حوزه حفظ محیط‌زیست</td><td></td></tr> <tr> <td>[۵]، [۱۱]، [۱۵]</td><td>همانگی نهادهای زیست محیطی با یکدیگر</td><td rowspan="4" style="vertical-align: middle; text-align: center;">شبکه‌سازی بین نهادهای مؤثر</td></tr> <tr> <td>[۱۹]، [۲۵]</td><td>گفتمان سازی راهبرد توسعه شهری متناسب با زیست یوم</td></tr> <tr> <td>[۳]، [۱۰]، [۲۰]</td><td>اعتمادسازی بین نهادهای شهری و مردم</td></tr> <tr> <td>[۱]، [۱۲]، [۲۸]</td><td>تنوع بخشی به ارزیابی برنامه‌های زیست محیطی</td></tr> <tr> <td>[۱۰]، [۱۴]، [۱۶]</td><td>نظارت بر هزینه کرد بودجه و منابع مالی در سازمان‌های مرتبه</td><td rowspan="4" style="vertical-align: middle; text-align: center;">نظرات بر برنامه‌های مشارکت زیست محیطی</td></tr> <tr> <td>[۷]، [۸]، [۱۴]، [۱۸]</td><td>پازنگری و بازار آفرینی بر نهادهای مشارکتی</td></tr> <tr> <td>[۱۸]، [۲۲]، [۲۵]</td><td>تدوین سندهای میان‌مدت و بلندمدت با اینکا بر ظرفیت سازی نهادی</td></tr> <tr> <td>[۱۸]، [۱۲]، [۲۵]</td><td>تفکر برنامه‌ای در خط و مشی گذاری شهر و ندان</td></tr> <tr> <td>[۲]، [۲۵]</td><td>هدف گذاری در زمینه توسعه‌سازی سازمانی</td><td rowspan="4" style="vertical-align: middle; text-align: center;">ترسیم برنامه مدیریت راهبردی سیز</td></tr> <tr> <td>[۲]، [۸]، [۱۴]</td><td>انعطاف در ترسیم فرایند‌های سازمانی مرتبط با حوزه محیط‌زیست</td></tr> <tr> <td>[۲]، [۶]، [۸]</td><td>تصویر و تأکید مستولیت نهادهای شهری در زمینه حفظ محیط‌زیست</td></tr> <tr> <td>[۱۷]، [۱۸]</td><td>ارائه لواح پیشگیری از تضاد و تعارض مفهوم سازمانی در زمینه مسائل زیست محیطی</td></tr> <tr> <td>[۲]، [۲۵]</td><td>وجود سازوکارهای قانونی مشارکت انتقاضی شهر و ندان در حفظ محیط‌زیست</td><td rowspan="4" style="vertical-align: middle; text-align: center;">تعیین هنجارهای زیست محیطی</td></tr> <tr> <td>[۳]، [۱۳]</td><td>شفاقیت بخشی به فعالیت نهادهای زیست محیطی و پاسخگویی آنها در قبال شهر و ندان</td></tr> <tr> <td>[۳]، [۷]، [۲۰]</td><td>نکارچه‌سازی روابط میان قوانین، برنامه‌ها و سیاست‌های نهادی</td></tr> <tr> <td>[۱۰]، [۲۰]، [۲۲]</td><td>طراحی قوانین و تصویر حدود و وظائف نهادی</td></tr> <tr> <td>[۲]، [۶]</td><td>تفویت هنجارهای دموکراتیک زیست محیطی در راستای توسعه مشارکت شهری</td><td rowspan="4" style="vertical-align: middle; text-align: center;">پازنگری قوانین و آینینه‌های مشارکت نهادی</td></tr> </table>	[۷]، [۱۰]، [۱۲]	آگاهی بخشی در شناخت محصولات سازگاری محیط‌زیست	زیست محیطی و اکولوژیک شهر و ندان	[۱۱]، [۲۱]، [۳۳]	آشنازی شهر و ندان با مقررات زیست محیطی و شیوه مشارکت در حفظ محیط پیرامون		[۸]، [۲۱]	در ک مخاطرات طبیعی و راههای پیشگیری از آسیب پذیری در برابر آنها		[۵]، [۶]، [۱۵]	ایجاد فرصت‌های ارتقا سواد زیست محیطی با استفاده از ظرفیت سازی در سازمان‌ها		[۷]، [۸]، [۱۳]، [۲۱]	ارتقا شناخت شهر و ندان نسبت به ظرفیت‌های زیست محیطی پیرامونی		[۳]، [۸]، [۱۳]	برنامه‌ریزی محله محور زیست محیطی در راستای تسهیل دسترسی	تسهیل دسترسی زیست محیطی در حوزه شهری	[۵]، [۷]	متاجسس سازی بافت اجتماعی - زیست محیطی با نیازهای شهر و ندان	[۸]، [۱۳]، [۲۱]	کاهش بروکراسی‌های اداری در طرح‌های زیست محیطی	[۶]، [۱۱]	ایجاد تعیض‌های مبتذل برای جیران تابهای برداشتی در فرسته‌های محیطی	[۱۱]، [۱۲]، [۱۵]	وجود برنامه‌های زیست محیطی مشترک بین نهادهای مرتبه		[۶]، [۱۹]	ایجاد تئکل‌های یومی و محلی ظرفیت ساز در حوزه حفظ محیط‌زیست		[۵]، [۱۱]، [۱۵]	همانگی نهادهای زیست محیطی با یکدیگر	شبکه‌سازی بین نهادهای مؤثر	[۱۹]، [۲۵]	گفتمان سازی راهبرد توسعه شهری متناسب با زیست یوم	[۳]، [۱۰]، [۲۰]	اعتمادسازی بین نهادهای شهری و مردم	[۱]، [۱۲]، [۲۸]	تنوع بخشی به ارزیابی برنامه‌های زیست محیطی	[۱۰]، [۱۴]، [۱۶]	نظارت بر هزینه کرد بودجه و منابع مالی در سازمان‌های مرتبه	نظرات بر برنامه‌های مشارکت زیست محیطی	[۷]، [۸]، [۱۴]، [۱۸]	پازنگری و بازار آفرینی بر نهادهای مشارکتی	[۱۸]، [۲۲]، [۲۵]	تدوین سندهای میان‌مدت و بلندمدت با اینکا بر ظرفیت سازی نهادی	[۱۸]، [۱۲]، [۲۵]	تفکر برنامه‌ای در خط و مشی گذاری شهر و ندان	[۲]، [۲۵]	هدف گذاری در زمینه توسعه‌سازی سازمانی	ترسیم برنامه مدیریت راهبردی سیز	[۲]، [۸]، [۱۴]	انعطاف در ترسیم فرایند‌های سازمانی مرتبط با حوزه محیط‌زیست	[۲]، [۶]، [۸]	تصویر و تأکید مستولیت نهادهای شهری در زمینه حفظ محیط‌زیست	[۱۷]، [۱۸]	ارائه لواح پیشگیری از تضاد و تعارض مفهوم سازمانی در زمینه مسائل زیست محیطی	[۲]، [۲۵]	وجود سازوکارهای قانونی مشارکت انتقاضی شهر و ندان در حفظ محیط‌زیست	تعیین هنجارهای زیست محیطی	[۳]، [۱۳]	شفاقیت بخشی به فعالیت نهادهای زیست محیطی و پاسخگویی آنها در قبال شهر و ندان	[۳]، [۷]، [۲۰]	نکارچه‌سازی روابط میان قوانین، برنامه‌ها و سیاست‌های نهادی	[۱۰]، [۲۰]، [۲۲]	طراحی قوانین و تصویر حدود و وظائف نهادی	[۲]، [۶]	تفویت هنجارهای دموکراتیک زیست محیطی در راستای توسعه مشارکت شهری	پازنگری قوانین و آینینه‌های مشارکت نهادی
[۷]، [۱۰]، [۱۲]	آگاهی بخشی در شناخت محصولات سازگاری محیط‌زیست	زیست محیطی و اکولوژیک شهر و ندان																																																																				
[۱۱]، [۲۱]، [۳۳]	آشنازی شهر و ندان با مقررات زیست محیطی و شیوه مشارکت در حفظ محیط پیرامون																																																																					
[۸]، [۲۱]	در ک مخاطرات طبیعی و راههای پیشگیری از آسیب پذیری در برابر آنها																																																																					
[۵]، [۶]، [۱۵]	ایجاد فرصت‌های ارتقا سواد زیست محیطی با استفاده از ظرفیت سازی در سازمان‌ها																																																																					
[۷]، [۸]، [۱۳]، [۲۱]	ارتقا شناخت شهر و ندان نسبت به ظرفیت‌های زیست محیطی پیرامونی																																																																					
[۳]، [۸]، [۱۳]	برنامه‌ریزی محله محور زیست محیطی در راستای تسهیل دسترسی	تسهیل دسترسی زیست محیطی در حوزه شهری																																																																				
[۵]، [۷]	متاجسس سازی بافت اجتماعی - زیست محیطی با نیازهای شهر و ندان																																																																					
[۸]، [۱۳]، [۲۱]	کاهش بروکراسی‌های اداری در طرح‌های زیست محیطی																																																																					
[۶]، [۱۱]	ایجاد تعیض‌های مبتذل برای جیران تابهای برداشتی در فرسته‌های محیطی																																																																					
[۱۱]، [۱۲]، [۱۵]	وجود برنامه‌های زیست محیطی مشترک بین نهادهای مرتبه																																																																					
[۶]، [۱۹]	ایجاد تئکل‌های یومی و محلی ظرفیت ساز در حوزه حفظ محیط‌زیست																																																																					
[۵]، [۱۱]، [۱۵]	همانگی نهادهای زیست محیطی با یکدیگر	شبکه‌سازی بین نهادهای مؤثر																																																																				
[۱۹]، [۲۵]	گفتمان سازی راهبرد توسعه شهری متناسب با زیست یوم																																																																					
[۳]، [۱۰]، [۲۰]	اعتمادسازی بین نهادهای شهری و مردم																																																																					
[۱]، [۱۲]، [۲۸]	تنوع بخشی به ارزیابی برنامه‌های زیست محیطی																																																																					
[۱۰]، [۱۴]، [۱۶]	نظارت بر هزینه کرد بودجه و منابع مالی در سازمان‌های مرتبه	نظرات بر برنامه‌های مشارکت زیست محیطی																																																																				
[۷]، [۸]، [۱۴]، [۱۸]	پازنگری و بازار آفرینی بر نهادهای مشارکتی																																																																					
[۱۸]، [۲۲]، [۲۵]	تدوین سندهای میان‌مدت و بلندمدت با اینکا بر ظرفیت سازی نهادی																																																																					
[۱۸]، [۱۲]، [۲۵]	تفکر برنامه‌ای در خط و مشی گذاری شهر و ندان																																																																					
[۲]، [۲۵]	هدف گذاری در زمینه توسعه‌سازی سازمانی	ترسیم برنامه مدیریت راهبردی سیز																																																																				
[۲]، [۸]، [۱۴]	انعطاف در ترسیم فرایند‌های سازمانی مرتبط با حوزه محیط‌زیست																																																																					
[۲]، [۶]، [۸]	تصویر و تأکید مستولیت نهادهای شهری در زمینه حفظ محیط‌زیست																																																																					
[۱۷]، [۱۸]	ارائه لواح پیشگیری از تضاد و تعارض مفهوم سازمانی در زمینه مسائل زیست محیطی																																																																					
[۲]، [۲۵]	وجود سازوکارهای قانونی مشارکت انتقاضی شهر و ندان در حفظ محیط‌زیست	تعیین هنجارهای زیست محیطی																																																																				
[۳]، [۱۳]	شفاقیت بخشی به فعالیت نهادهای زیست محیطی و پاسخگویی آنها در قبال شهر و ندان																																																																					
[۳]، [۷]، [۲۰]	نکارچه‌سازی روابط میان قوانین، برنامه‌ها و سیاست‌های نهادی																																																																					
[۱۰]، [۲۰]، [۲۲]	طراحی قوانین و تصویر حدود و وظائف نهادی																																																																					
[۲]، [۶]	تفویت هنجارهای دموکراتیک زیست محیطی در راستای توسعه مشارکت شهری	پازنگری قوانین و آینینه‌های مشارکت نهادی																																																																				

در ادامه مدل شماتیک برخاسته از نتایج سنتر پژوهی حاضر در شکل شماره ۱ ارائه گردید.

ابعاد و مولفه های الکوی ظرفیت سازی نهادی در زمینه خط و منی گذاری مشارکت شهر وندی در حوزه محیط زیست

امروزه تلاش‌های ظرفیت‌سازی در تمام سطوح اجتماعی، به عنوان سیاستی حیاتی و اجتناب‌ناپذیر برای آینده توسعه پایدار مورد دفاع و حمایت قرار گرفته است. از جمله ابعاد این ظرفیت‌سازی، توجه به آن در خط و مشی گذاری مشارکت شهروندی است که به‌طور خاص در این پژوهش با تمرکز بر موضوعات زیست‌محیطی به آن پرداخته شد. همان‌طور که در جدول ۲ به آن اشاره شده است با توجه به فرایند و فرآورده‌های سنتز پژوهی در یک نمای کلی ۴ مؤلفه منتخب مؤلفه‌های اجتماعی- اقتصادی، مؤلفه‌های مدیریتی- نهادی، مؤلفه‌های قانونی- حقوقی و مؤلفه‌های اجرائی- عملکردی دسته‌بندی گردید. که در ادامه به تشرییح و نبین این مؤلفه‌ها پرداخته می‌شود.

مؤلفه‌های اجتماعی- اقتصادی در ظرفیت‌سازی نهادی مشارکت شهروندی در حوزه محیط‌زیست به فعالیت‌های کنش گرایانه و مشارکتی مردم اشاره دارد که از جنبه جمعی و اقتصادی برایشان حائز اهمیت است. در این زمینه محورهای هویت شهروندی سبز، کنش پذیری مشارکتی- انتفاعی و بومی‌سازی ظرفیت‌های نهادی مبتنی بر محیط‌زیست به عنوان محورهای این کد منتخب احصا شدند. اهم یافته‌های مرتبط با این محورها در پژوهش حاضر، پذیرش تنوع اجتماعی در حوزه مشارکت شهروندی سبز، برخورداری نهادهای شهری از توان سیاست‌گذاری در مسائل زیست‌محیطی، ارتباط مستمر شهروندان با نهادهای تأثیرگذار در حوزه شهری، اجرای طرح‌های مشارکتی بین سرمایه‌گذاران و شهرداری‌ها، مشارکت دهی بخش خصوصی در راستای تحقق درآمد پایدار، ایجاد نهادهای عمومی و مشارکت همگانی در حفظ گونه‌های زیست‌بوم، تخصیص منابع به نهادهای مرتبط با اجرای برنامه‌های محافظت زیست‌محیطی بود. در تبیین نتایج و مؤلفه‌های مربوط به این محورها می‌توان به پژوهش دلوکروز و همکاران (۲۰۲۱) و کیاک و همکاران (۲۰۲۰) اشاره داشت که لزوم توجه به وظائف اجتماعی شهروندی و استفاده از ظرفیت نهادهای اجتماعی در جهت تفهیم و نهادینه‌سازی وظایف زیست‌محیطی شهروندان و همچنین زمینه‌سازی انتفاع شهروندان و بخش خصوصی از طرح‌های مشارکتی را به عنوان مؤثرترین مؤلفه‌های ظرفیت‌سازی سازمانی برای اجرای طرح‌های مردم پایه می‌داند، همسویی دارد.

مؤلفه‌های اجرائی- عملکردی با پرداختن به ظرفیت‌های اجرائی نهادی و کارکردهای آگاهی‌بخش و در دسترس سازمانی زمینه ارتقا مشارکت و دانش اجتماعی شهروندان در زمینه مسائل زیست‌محیطی را مورد توجه قرار داده است. محور ایجاد و تقویت نهادهای مردم پایه زیست‌محیطی با اشاره به شرکت‌های دانش‌بنیان و سمن‌های مؤثر در ارتقا ظرفیت‌های مردمی در سازمانها است. محور آگاهی‌بخشی و ارتقا سواد زیست‌محیطی به توسعه دانش و شناخت طبیعت، پتانسیل‌ها و مخاطرات اشاره دارد و در ک ابعاد ظرفیت‌سازی در این زمینه را شامل می‌شود. محور تسهیل دسترسی زیست‌محیطی در حوزه شهری با پرداختن به برنامه‌ریزی محله محور زیست‌محیطی در راستای تسهیل دسترسی، متجانس سازی بافت اجتماعی- زیست‌محیطی با نیازهای شهروندان، کاهش بروکراسی‌های اداری در طرح‌های زیست‌محیطی، زمینه دسترسی‌پذیری و افزایش مشارکت شهروندان با استفاده از ابعاد سازمانی را مدنظر قرار داد. مؤلفه‌های به دست آمده در این بخش از پژوهش با یافته‌های پژوهش چو، بیان و یانگ (۲۰۲۲)، گامو و پارک (۲۰۲۲) و ژانگ و همکاران (۲۰۲۳) از جهت توجه به ابعاد سازمان‌های مردم‌نهاد و اهمیت ظرفیت دانشی افراد در مشارکت و حفظ منابع زیست‌محیطی هماهنگی دارد.

مؤلفه‌های مدیریتی- سازمانی با اشاره به ابعاد مدیریتی و نظارت بر سازمان‌ها و شیوه‌های مؤثر هزینه کرد، و همچنین شبکه‌سازی بین نهادهای مؤثر و ترسیم برنامه مدیریت راهبردی، جنبه‌های مدیریت سازمانی را در ظرفیت‌سازی نهادی در حوزه مدنظر، مورد توجه قرار داده است. محور شبکه‌سازی بین نهادهای مؤثر با اشاره به ایجاد برنامه‌های مشترک بین نهادهای مرتبط و گفتمان سازی در زمینه مسائل زیست‌محیطی بین نهادها به هماهنگی و شبکه‌سازی که از وظائف مدیریتی در ظرفیت‌سازی است اشاره دارد. محور نظارت بر برنامه‌های مشارکت زیست‌محیطی با پرداختن به ابعاد نظارتی و بازخورد دهی در این زمینه که مشتمل بر برنامه‌ریزی، هزینه کرد و بازنگری فعالیت‌ها می‌شود، توجه دارد. محور ترسیم برنامه مدیریت راهبردی سبز به مؤلفه‌هایی همچون تدوین سند چشم‌انداز میان‌مدت و بلندمدت با اتکا بر ظرفیت‌سازی نهادی، تغیر برنامه‌ای در خط و مشی گذاری شهروندی، هدف گذاری در زمینه توانمندسازی سازمانی می‌پردازد. موتی و همکاران (۲۰۲۳)، وانگ و همکاران (۲۰۲۴) و کنان (۲۰۲۴) نیز با اشاره به ظرفیت برنامه‌ریزی راهبردی و مدیریت جریان مشارکت شهروندی در زمینه محیط‌زیست به عنوان محورهای مؤثر در زمینه ظرفیت‌سازی نهادی می‌پردازد.

مؤلفه‌های قانون- حقوقی نیز به تعیین و بازنگری هنجارها، آینه‌نامه‌ها و قوانین مشارکت نهادی برای دستیابی به رویه واحد و منسجم برای فعالیت در زمینه مشارکت شهروندان در برنامه‌های سبز اشاره دارد. در این زمینه محور تعیین هنجارهای زیست‌محیطی با تصریح و تأکید مسئولیت نهادهای شهری در زمینه حفظ محیط‌زیست، ارائه لواح پیشگیری از تضاد و تعارض منافع سازمانی در زمینه مسائل زیست‌محیطی، وجود سازوکارهای قانونی مشارکت انتفاعی شهروندان در حفظ محیط‌زیست با نتایج پژوهش‌های گامو و پارک (۲۰۲۲) و وانگ و همکاران (۲۰۲۳) از جهت توجه به ظرفیت‌های قانون گذاری و ایجاد مکانیسم‌های مشارکتی همخوانی دارد. محور بازنگری در قوانین و آینه‌نامه‌ها به یکپارچه‌سازی روابط میان قوانین، برنامه‌ها و سیاست‌های نهادی، تقویت هنجارهای دموکراتیک زیست‌محیطی در راستای توسعه مشارکت شهری اشاره دارد که سبب‌ساز بازنگری در قوانین و آینه‌نامه‌ها به شکل مؤثر و در راستای اهداف مدنظر می‌گردد.

توجه به مشارکت شهروندان در زمینه حفظ محیط‌زیست از جمله مهم‌ترین اهداف اجتماعی در تمام کشورها است. از این رو در این پژوهش بر آن شدیم با استفاده از مرور پیشینه پژوهشی به طراحی الگوی ظرفیت‌سازی نهادی در زمینه خط و مشی گذاری مشارکت شهروندی در حوزه محیط‌زیست پردازیم. با توجه به یافته‌ها پیشنهادهای ذیل ارائه می‌شود:

- با توجه به نقش هویت شهروندی سبز در الگوسازی مشارکت شهروندی در حوزه محیط‌زیست از این رو پیشنهاد می‌شود نهادهای متولی آموزش چون نظام آموزش و پرورش، آموزش عالی و رسانه‌ها در زمینه هویت شهروندی تلاش کنند.
- با توجه به نقش کنش‌پذیری مشارکتی انتفاعی شهروندی در حوزه محیط‌زیست از این رو پیشنهاد می‌شود به اجرای طرح‌های مشارکتی بین سرمایه‌گذاران و شهرداری‌ها توجه گردد.
- با توجه به مؤلفه‌های بُعد مدیریتی-سازمانی توجه به شبکه‌سازی بین نهادهای متولی حفظ محیط‌زیست و نظارت مشارکتی بر برنامه‌های زیست محیطی باید مورد توجه قرار گیرد.
- با توجه به مؤلفه‌های بُعد قانونی - محیطی و وجود چالش‌های موجود در قوانین و آیین‌نامه‌ها، پیشنهاد می‌شود به بازنگری قوانین و آیین‌نامه‌های مشارکت نهادی توجه کند.

منابع

- آفاغیانی، زینب و برک پور، ناصر (۱۳۹۰). مقایسه ظرفیت‌های اجتماعی و نهادی توسعه پایدار در شهرهای کرج و قزوین. *فصلنامه مطالعات شهری*، ۴(۱)، ۸۱-۹۴.
- آمامیری، حمیده سادات (۱۴۰۰). جایگاه مشارکت شهروندی در اقتصاد سبز شهری با تأکید بر امنیت غذایی (مطالعه موردی: منطقه ۴ شهرداری تهران). توسعه پایدار محیط جغرافیایی، ۴(۳)، ۱۴۲-۱۵۵.
- پاکرو، نازلی و ستارزاده، داریوش (۱۴۰۱). بررسی مؤلفه‌های مؤثر در چالش‌های نهادی مشارکت شهروندی در بازارآفرینی پایدار شهری مطالعه موردی: شهر تبریز. *نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی*، ۶۵(۲۲)، ۷۹-۱۰۱.
- رضوانی، محمدرضا (۱۳۹۰). مفاهیم و اصطلاحات برنامه‌ریزی و توسعه روستایی، انتشارات جهاد دانشگاهی: تهران
- رنجبران، اکرم (۱۴۰۰). مروری بر مدیریت بازاریابی سبز: یک رویکرد ابعادی. *دوماهنامه نگرش‌های نوین مدیریت بازارگانی*، ۳(۲)، ۱-۲۱.
- فتحی، سروش (۱۳۹۳). عوامل مؤثر بر مشارکت شهروندان در مدیریت و توسعه فضاهای شهری تهران، *فصلنامه مطالعات جامعه شناختی شهری*، ۱۰(۴)، ۱۴۳.
- کریمی، فروغ و امیری، محمدجواد (۱۴۰۱). بررسی رابطه آموزش محیط‌زیست و مشارکت شهروندی در راستای ارتقاء کیفیت محیط‌زیستی شهرها، *چهارمین کنفرانس ملی مهندسی و مدیریت محیط‌زیست، قائم شهر*
- لاله پور، منیژه (۱۳۹۶). تحلیلی بر ظرفیت نهادی- مدیریتی فضاهای شهری در ارتباط با مشارکت شهروندان در اداره شهرها (مطالعه موردی: منطقه ۸ شهر تبریز)، *نشریه جغرافیا و توسعه*، ۱۵(۴۹)، ۵۹-۸۰.

Agúndez, J. A. P., Raux, P., Pak, M. V., Cavallo, M., & Lancelot, L. (2022). Top-level institutional policies and their implementation at regional level- A difficult equation. The example of the social acceptability of aquaculture development in Malaga, Spain. *Aquaculture Reports*, 25, 101227.

Ahmad, M., Peng, T., Awan, A., & Ahmed, Z. (2023). Policy framework considering resource curse, renewable energy transition, and institutional issues: Fostering sustainable development and sustainable natural resource consumption practices. *Resources Policy*, 86, 104173.

Angel, H. (2015). Measuring policy analytical capacity for the environment: A case for engaging new actors. *Policy and Society*, 34(3-4), 197-208.

Bellelli, F. S., Scarpa, R., & Aftab, A. (2023). An empirical analysis of participation in international environmental agreements. *Journal of Environmental Economics and Management*, 118, 102783.

Bondes, M., Kostka, G., & Rabe, W. (2024). ICT-based environmental participation in China: Same, same but digital?. *Environmental Science & Policy*, 154, 103688.

Canessa, C., Ait-Sidhoum, A., Wunder, S., & Sauer, J. (2024). What matters most in determining European farmers' participation in agri-environmental measures? A systematic review of the quantitative literature. *Land Use Policy*, 140, 107094.

Chu, Z., Bian, C., & Yang, J. (2022). How can public participation improve environmental governance in China? A policy simulation approach with multi-player evolutionary game. *Environmental Impact Assessment Review*, 95, 106782.

Cicek, A., Güzel, S., Erdinc, O., & Catalao, J. P. (2021). Comprehensive survey on support policies and optimal market participation of renewable energy. *Electric Power Systems Research*, 201, 107522.

- De La Cruz, P., Acosta, L. E., Mendoza, D., Baltazar, E. B., Ibarra, A. M. A., & Lugo, E. I. E. (2020). Indicators of well-being among indigenous peoples of the Colombian Amazon: Tensions between participation in public policy making and autonomy. *Environmental and Sustainability Indicators*, 7, 100044.
- El-Kassar, A. N., & Singh, S. K. (2019). Green innovation and organizational performance: The influence of big data and the moderating role of management commitment and HR practices. *Technological forecasting and social change*, 144, 483-498.
- Fan, Y., Tang, Z., & Park, S. C. (2019). Effects of community perceptions and institutional capacity on smallholder farmers' responses to water scarcity: Evidence from arid northwestern China. *Sustainability*, 11(2), 483.
- Gamo, B. R., & Park, D. B. (2022). Community capacity influencing community participation: Evidence from Ethiopia. *World Development Perspectives*, 27, 100448.
- Guridi, J. A., Pertuze, J. A., & Pfotenhauer, S. M. (2020). Natural laboratories as policy instruments for technological learning and institutional capacity building: The case of Chile's astronomy cluster. *Research policy*, 49(2), 103899.
- Jeronen, E. (2020). Sustainable development. In *Encyclopedia of Sustainable Management* (pp. 1-7). Cham: Springer International Publishing.
- Keenan, K. (2024). The transportation policy elite and their ladder of citizen participation: Problems and prospects around communication methods in New Jersey. *Cities*, 145, 104732.
- Lee-Geiller, S. (2024). Technology married to good governance and diversity: Explaining e-participation preparedness in government. *Technological Forecasting and Social Change*, 201, 123218.
- Li, W., Wright, P. M., Rukavina, P. B., & Pickering, M. (2008). Measuring students' perceptions of personal and social responsibility and the relationship to intrinsic motivation in urban physical education. *Journal of teaching in Physical Education*, 27(2), 167-178.
- Mahmoud, T. O. (2018). Impact of green marketing mix on purchase intention. *International Journal of Advanced and applied sciences*, 5(2), 127-135.
- Mehraj, D., & Qureshi, I. H. (2020). Determinants of green marketing mix in developing economies: Conceptualisation and scale validation approach. *Business Strategy & Development*, 3(4), 522-530.
- Mutti, S. M., Jourdain, D., Karuaihe, S. T., Lundhede, T. H., & Mungatana, E. D. (2023). Policies to reduce local participation in illegal hunting: The case of Kafue National Park in Zambia. *Ecological Economics*, 207, 107762.
- Nieto-Romero, M., Parra, C., & Bock, B. (2021). Re-building historical commons: How formal institutions affect participation in community forests in Galicia, Spain. *Ecological Economics*, 188, 107112.
- Okoli, C., & Schabram, K. (2015). A guide to conducting a systematic literature review of information systems research.
- Pandeya, G. P., & Shrestha, S. K. (2016). Does citizen participation improve local planning? An empirical analysis of stakeholders' perceptions in Nepal. *Journal of South Asian Development*, 11(3), 276-304.
- Ramezani, S., Nastaran, M., Nooraie, H., & Otsuki, K. (2023). The role of the institutional environment in land use planning in Iran: A conceptual framework. *Land Use Policy*, 135, 106942.
- Sharma, A. P. (2021). Consumers' purchase behaviour and green marketing: A synthesis, review and agenda. *International Journal of Consumer Studies*, 45(6), 1217-1238.
- Teladía, A., & van der Windt, H. (2024). Citizen participation gaps and challenges in the heating transition: Learning from Dutch community initiatives. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 189, 113975.
- Vilkaitė-Vaitone, N., & Skackauskiene, I. (2020). Factors affecting implementation of green marketing orientation. In *SHS Web of Conferences* (Vol. 74, p. 01036). EDP Sciences.
- Wainaina, G. K., Truffer, B., & Lüthi, C. (2022). The role of institutional logics during participation in urban processes and projects: Insights from a comparative analysis of upgrading fifteen informal settlements in Kenya. *Cities*, 128, 103799.
- Wang, Y., Zhang, R., Zhao, Y., & Li, C. (2023). A public participation approach in the environmental governance of industrial parks. *Environmental Impact Assessment Review*, 101, 107131.
- Wang, Z., Xie, D., Yang, Y., & Liu, Y. (2024). A process-based evaluation framework for environmental impacts of policy making. *Environmental Impact Assessment Review*, 104, 107351.
- Yeşiltaş, M., Gürlek, M., & Kenar, G. (2022). Organizational green culture and green employee behavior: Differences between green and non-green hotels. *Journal of Cleaner Production*, 343, 131051.
- Zhang, Y., Hu, N., Yao, L., Zhu, Y., & Ma, Y. (2023). The role of social network embeddedness and collective efficacy in encouraging farmers' participation in water environmental management. *Journal of Environmental Management*, 340, 117959.
- Zhang, Z., Liu, Q., Chen, Y., Shao, S., & Tang, Y. (2023). The evolution of central environmental protection inspection policy attention in China: An investigation based on inspection reports. *Chinese Journal of Population, Resources and Environment*, 21(4), 203-211.